

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Filipa Dienstbiera a soudců Tomáše Langáška a Veroniky Juříčkové v právní věci žalobců: **a) V. T., b) nezl. M. T., c) nezl. Y. T. a d) nezl. D. D.**, žalobci b), c) a d), proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutím žalovaného ze dne 22. 2. 2023, č.j. OAM-1186-9/ZR-2023, č.j. OAM-1187-7/ZR-2023, č.j. OAM-1184-7/ZR-2023 a č.j. OAM-1185-7/ZR-2023, o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 28. 7. 2023, č. j. 19 Az 15/2023-30,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost žalovaného **se z a m í t á**.
- II. Žalovaný **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalobcům **se n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení případu

[1] Žalovaný rozhodnutími uvedenými v záhlaví podle § 5 odst. 7 zákona č. 65/2022 Sb., o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invází vojsk Ruské federace, s odkazem na § 10 odst. 2 ve spojení s § 9 odst. 2 písm. b) zákona č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců, žalobcům odňal udělené oprávnění k pobytu na území za účelem dočasné ochrany. Žalobkyni a) odňal oprávnění, jelikož zamlčela skutečnosti podstatné pro spolehlivé zjištění skutečného stavu věci a nezletilým žalobcům b) až c) z důvodu, že jejich zákonná zástupkyně jako žadatelka o poskytnutí dočasné ochrany uvedla nepravdivé údaje.

[2] Rozhodnutí žalovaného napadli žalobci správní žalobou, které krajský soud rozsudkem označeným v záhlaví vyhověl a rozhodnutí žalovaného zrušil. Krajský soud uvedl, že pro naplnění standardu stanoveného směrnicí č. 2001/55/ES, o minimálních normách pro poskytování dočasné ochrany v případě hromadného přílivu vysídlených osob a o opatřeních k zajištění rovnováhy mezi členskými státy při vynakládání úsilí v souvislosti s přijetím těchto osob a s následky z toho plynoucími, je podstatné, že žadateli se ochrany dostane v některém z členských států. Čl. 11 směrnice č. 2001/55/ES nezakládá právo žadatelů si *ex post* po obdržení dočasné ochrany vybrat jinou zemi, kde budou pobývat. Není proto porušením minimálních požadavků unijního práva, když obdobné právo nepřiznává ani vnitrostátní úprava. Krajský soud odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 10. 2022, č. j. 2 Azs 178/2022-46, ve kterém dospěl k závěru, že byla-li dočasná ochrana žadatelům poskytnuta již ve Španělsku, nemohou žádat o dočasnou ochranu v České republice.

[3] Podle § 10 odst. 2 v kombinaci s § 9 odst. 2 písm. b) zákona o dočasné ochraně cizinců lze oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany odejmout, pokud žadatel o poskytnutí dočasné ochrany uvedl nepravdivé údaje nebo zamlčel skutečnosti podstatné pro spolehlivé zjištění skutečného stavu věci. Krajský soud zhodnotil závěr žalovaného, že žalobci uvedli v žádostech nepravdivé údaje, za předčasný. Dle žalovaného žalobci před podáním žádosti o dočasnou ochranu v České republice požádali o dočasnou ochranu ve Švédském království, kde jim byla dočasná ochrana udělena, přičemž tuto skutečnost měli žalobci v žádostech o dočasnou ochranu podaných v České republice zamlčet. Krajský soud zdůraznil, že je povinností správního orgánu zjistit skutkový stav bez důvodných pochybností. Dále odkázal na judikaturu Nejvyššího správního soudu, dle které nelze cesační klauzuli [§ 9 odst. 2 písm. b) zákona o dočasné ochraně cizinců] použít u jakéhokoli uvedení nepravdivých údajů či zamlčení určitých skutečností, ale musí jít o objektivně nepravdivé údaje, resp. zamlčení objektivně existujících skutečností s úmyslem oklamat správní orgán. Důkazní břemeno přitom leží na státu, která dočasnou ochranu odnímá. Odnětí by nemělo být mechanickým „trestem za procesní faul“ cizince v předcházejícím řízení.

[4] Krajský soud nečinil sporným to, že z informací získaných prostřednictvím platformy pro výměnu informací o žadatelích a držitelích dočasné ochrany mezi členskými státy vyplývá, že žalobcům byla ve Švédském království udělena dočasná ochrana. Tato skutečnost je však dle krajského osudu sama o sobě nedostatečná. Pro objasnění skutkového stavu je nezbytné, zda žalobci ve Švédském království skutečně podali žádost o udělení dočasné ochrany a za jakých okolností tak učinili. Žalovaný si neopatřil tvrzenou žádost o udělení dočasné ochrany podanou ve Švédském království. Za současného stavu není jisté, zda byl při jednání s žalobkyní a) přítomen tlumočník, resp. není zřejmé, v jakém jazyce bylo s žalobkyní a) jednáno, a zda byla žalobkyně a) seznámena s obsahem žádosti v ukrajinském jazyce. Pokud by svému jednání žalobkyně skutečně nerozuměla, nemohlo by podání žádosti o udělení dočasné ochrany vyvolat právní následky. Žalovanému navíc pobyt ve Švédském království nezamlčela. Současně je dle krajského soudu nezbytné ověřit, zda dočasná ochrana udělená ve Švédském království skutečně i nadále trvá. Rozhodnutí žalovaného jsou současně nepřezkoumatelná, jelikož žalovaný v odůvodnění neuvedl relevantní úvahy ohledně dopadu odnětí dočasné ochrany především vůči nezletilým žalobcům b) až d).

pokračování

II. Kasační stížnost

[5] Žalovaný (dále též „stěžovatel“) podal proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost, v níž namítal, že závěr o nedostatečném zjištění stavu věci vyplývá spíše z tvrzení žalobců než z objektivních zjištění stěžovatele. Je nepopiratelným faktem, že žalobci na území Švédského království získali dočasnou ochranu. Tvrzení žalobců, že nevěděli, že jim byla dočasná ochrana ve Švédském království poskytnuta a že ji tam nakonec z důvodu tenčících se zásob inzulinu žalobkyně a) nechtěli, je jen těžko uvěřitelné. Je v podstatě vyloučeno, že žalobkyně a) nevěděla, že podává žádosti o udělení dočasné ochrany: švédské orgány jí poskytly ubytování, byla přítomna v prostorách migračního úřadu, byla pořizována její fotografie a fotografie jejích dětí. Stěžejním je, že žalobci ve Švédském království skutečně dočasnou ochranu získali, v žádostech o dočasnou ochranu podaných v České republice však uvedli, že nejsou držiteli dočasné ochrany v jiném členském státě a ani o ni v jiném členském státě nepožádali. Je vyloučeno, že by zápis v platformě představoval nějaký omyl, nebo byl důsledkem jiného technického nedostatku. Informace o podání žádosti v jiném členském státě nebo o udělení dočasné ochrany v jiném členském státě na základě této žádosti je rozhodující pro posouzení žádosti o udělení dočasné ochrany v České republice. Jestliže by žalobci tyto informace nezamlčeli, jejich žádosti o dočasnou ochranu v České republice by byly nepřijatelné ve smyslu § 5 odst. 1 písm. d) zákona č. 65/2022 Sb.

[6] Žalobci práva vyjádřit se ke kasační stížnosti nevyužili.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[7] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení, přičemž dospěl k závěru, že stížnost má požadované náležitosti, byla podána včas a osobou oprávněnou, a je tedy projednatelná.

[8] Poté přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů, ověřil při tom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti [§ 109 odst. 3 a 4 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s.ř.s.“)], a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[9] Podle § 2 zákona č. 65/2022 Sb., se dočasnou ochranou rozumí oprávnění k pobytu na území České republiky podle zákona o dočasné ochraně cizinců za účelem poskytnutí dočasné ochrany na území České republiky v návaznosti na rozhodnutí Rady. Ve smyslu § 1 odst. 1 písm. a) zákona č. 65/2022 Sb., se rozhodnutím Rady rozumí prováděcí rozhodnutí Rady (EU) 2022/382 ze dne 4. 3. 2022, kterým se stanoví, že nastal případ hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny ve smyslu článku 5 Směrnice 2001/55/ES, a kterým se zavádí jejich dočasná ochrana. Osobami, na které se vztahuje dočasná ochrana ve smyslu článku 2 písm. a) rozhodnutí Rady (EU) 2022/382 jsou ukrajinští státní příslušníci pobývající na Ukrajině před 24. únorem 2022.

[10] Nastavení pravidel pro odnětí dočasné ochrany směrnice č. 2001/55/ES ponechává na vnitrostátní úpravě členských států. Podle § 5 odst. 7 zákona č. 65/2022 Sb., se v případě neudělení nebo odnětí ochrany použije zákon o dočasné ochraně cizinců. Dle § 10 odst. 2 zákona o dočasné ochraně cizinců lze oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany

odejmout, pokud byl zjištěn důvod, pro který může být odepráno oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany. Důvody pro odeprání oprávnění k pobytu upravuje § 9 zákona o dočasné ochraně cizinců, podle jehož odst. 2 písm. b) může být oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany odepráno, jestliže žadatel o poskytnutí dočasné ochrany uvedl nepravdivé údaje nebo zamlčel skutečnosti podstatné pro spolehlivé zjištění skutečného stavu věci.

[11] Nejvyšší správní soud považuje za důvodné nejprve krátce shrnout skutkový stav věci. Žalobci podali dne 16. 4. 2022 žádosti o poskytnutí dočasné ochrany v České republice. V tiskopisech žádostí uvedli, že o dočasnou ochranu v jiném členském státě EU nežádali. Stěžovatel na základě výpisů z platformy pro výměnu informací o žadatelích a držitelích dočasné ochrany mezi členskými státy – Temporary Protection Platform (TPD) zjistil, že žalobci před udělením dočasné ochrany v České republice požádali o udělení dočasné ochrany ve Švédském království, kde tuto dočasnou ochranu dne 11. 4. 2022 získali. Na základě těchto skutečností žalovaný dospěl k závěru, že žalobkyně a) uvedla ve své žádosti, stejně tak jako v žádostech žalobců b) až d), nepravdivé informace, resp. zamlčela podstatné informace, pročež žalobcům odňal oprávnění pobytu na území za účelem dočasné ochrany.

[12] Podle krajského soudu je však závěr stěžovatele, že žalobci uvedli v žádostech nepravdivé údaje, předčasný, neboť byl stěžovatelem učiněn na základě nedostatečně zjištěného skutkového stavu. Nejvyšší správní soud se s tímto závěrem krajského soudu ztotožnil.

[13] Krajský soud odkázal na závěry Nejvyššího správního soudu uvedené v rozsudku ze dne 18. 4. 2013, č. j. 1 Azs 3/2013-27, č. 2881/2013 Sb. NSS, ze kterých správně vyvodil, že důkazní břemeno k prokázání toho, že jsou dány podmínky odnětí dočasné ochrany, leží na správním orgánu.

[14] Stěžovatel nepravdivost údajů uvedených žalobkyní a) dovozuje z výpisu z platformy pro výměnu informací o žadatelích a držitelích dočasné ochrany. Z tohoto výpisu skutečně vyplývá, že žalobcům byla ve Švédském království udělena dočasná ochrana. Tento podklad však Nejvyšší správní soud ve shodě s krajským soudem nepovažuje za dostatečný, a to zejména s ohledem na tvrzení žalobkyně a). Ta uvedla, že nevěděla, že ve Švédském království podává žádost o udělení dočasné ochrany, žádost byla sepsána v jazyce, kterému žalobkyně a) nerozuměla, přičemž při jednání nebyl přítomen tlumočník. Tvrzení žalobkyně a) zpochybňují závěr o podání žádosti o dočasnou ochranu ve Švédském království. Pokud žalobkyně a) skutečně podepsala žádost, které nerozuměla, jednalo by se o právní jednání, které nemohlo vyvolat právní následky. Současně by však bylo možné, že na základě takové žádosti byl vytvořen záznam v rámci platformy pro výměnu informací o žadatelích a držitelích dočasné ochrany.

[15] Nejvyšší správní soud předepisuje, že usnesením ze dne 30. 11. 2023, č. j. 8 Azs 93/2023-37, položil Soudnímu dvoru Evropské unie předběžnou otázku, týkající se mimo jiné souladu čl. 8 odst. 1 směrnice Rady 2001/55/ES a vnitrostátní právní úpravy, podle které je nepřijatelná žádost o povolení k pobytu za účelem poskytnutí dočasné ochrany, jestliže cizinec požádal o povolení k pobytu v jiném členském státě nebo jestliže mu bylo povolení v jiném státě již uděleno. Odpověď Soudního dvora na tuto předběžnou otázku není s ohledem na důvody zrušujícího rozsudku krajského soudu nezbytná pro

pokračování

nynější rozsudek Nejvyššího správního soudu, může však být relevantní v dalším řízení ve věci. Soudní dvůr ve věci dosud nerozhodl, řízení je vedeno pod sp. zn. C-753/23. Pokud totiž Soudní dvůr dospěje k závěru o neaplikovatelnosti vnitrostátní překážky dočasné ochrany, nejednalo by se v případě informace o podání žádosti v jiné zemi EU o uvedení nepravdivých údajů, resp. zamlčení skutečností podstatných pro spolehlivé zjištění skutkového stavu ve smyslu § 9 odst. 2 písm. b) zákona o dočasné ochraně cizinců.

[16] Jestliže stěžovatel vyšel z toho, že se o podstatné skutečnosti pro rozhodnutí o odnětí oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany jedná, nelze požadavek krajského soudu, aby si stěžovatel vyžádal žádosti o dočasnou ochranu žalobců podané ve Švédském království a aby zjistil bližší okolnosti podání těchto žádostí, považovat za přehnaný. Nejvyšší správní soud opakuje, že důkazní břemeno stran prokázání nepravdivosti údajů uvedených v žádosti leží na stěžovateli. Stejně tak by bylo nezbytné ověřit, zda dočasná ochranu udělená ve Švédském království nadále trvá.

[17] Stěžovatel v kasační stížnosti primárně zpochybňoval pravdivost tvrzení žalobkyně a), této argumentaci však Nejvyšší správní soud s ohledem na výše uvedené nepřisvědčil. Naopak se ztotožnil se závěrem krajského soudu ohledně nedostatečně zjištěného skutkového stavu.

[18] Dle krajského soudu je rozhodnutí stěžovatele současně částečně nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. Krajský soud uvedl, že uplatnění § 9 odst. 2 v kombinaci s § 10 odst. 2 zákona o dočasné ochraně cizinců je vázáno na uplatnění správního uvážení, zda stěžovatel oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany odejme. Svoji úvahu však musí řádně zdůvodnit. Dle krajského soudu stěžovatel přezkoumatelným způsobem nezvážil dopad odnětí dočasné ochrany zejména vůči nezletilým žalobcům b) až d). Na toto reagoval stěžovatel v kasační stížnosti konstatováním, že *„v daném případě stěžovateli nebyly známy a ani žalobci netvrdili žádné okolnosti humanitárního či jiného zřetele hodného charakteru, pro které by jim mělo být oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany ponecháno“*.

[19] Kasační argumentace především není odpovídající reakcí na závěr krajského soudu o nepřezkoumatelnosti stěžovatelova rozhodnutí z důvodu neprovedení správního uvážení. Navíc, jak v odůvodnění svého rozsudku uvedl již krajský soud, měl žalovaný zvážit přinejmenším skutečnost, že se jedná o případ s třemi nezletilými dětmi. To je i podle Nejvyššího správního soudu dostatečná okolnost pro řádné provedení a odůvodnění správního uvážení ve věci odnětí oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany.

[20] Závěrem Nejvyšší správní soud uvádí, že se zabýval i otázkou řádného obsazení krajského soudu při rozhodování ve věcech dočasné ochrany. V rozsudku ze dne 2. 2. 2023, č. j. 10 As 290/2022-30, dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, podle něž *„do pojmu věc mezinárodní ochrany, jak jej používá § 35 odst. 5 s. ř. s., je proto třeba zahrnout též dočasnou ochranu“* s tím, že *„logika shora podaného výkladu samozřejmě dopadá též na jiná pravidla soudního řádu správního, která hovoří o věcech mezinárodní ochrany“*, včetně výslovného uvedení § 31 odst. 2 s. ř. s. upravujícího rozhodování specializovaného samosoudce v řízení před krajským soudem. Ani v pozdějších rozsudcích, jimiž Nejvyšší správní soud přezkoumával rozhodnutí krajských soudů přijatých specializovaným senátem (např. ze dne 31. 10. 2023, čj. 7 Azs 322/2022-40, nebo ze dne 18. 8. 2023, čj. 5 Azs 39/2023-24, č. 4515/2023 Sb. NSS) tento závěr nebyl výslovně popřen, je proto nutno je interpretovat

tak, že rozhodnutí senátem namísto samosoudce nebylo považováno za vadu, která mohla mít za následek nezákonnost rozhodnutí o věci samé ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. (v souladu s právními názory vyslovenými např. v rozsudcích NSS ze dne 15. 10. 2003, č. j. 3 Azs 5/2003-32, nebo ze dne 27. 1. 2011, sp. zn. 4 Ads 108/2010-39, č. 2366/2011 Sb. NSS).

IV. Závěr a náklady řízení

[21] Na základě výše uvedeného tak Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 poslední věty s. ř. s. zamítl.

[22] O nákladech řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalovaný (stěžovatel) neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Žalobci měli ve věci plný úspěch, a tedy mají právo na náhradu nákladů řízení. Žádný úkon však v řízení o kasační stížnosti neučinili, a proto Nejvyšší správní soud rozhodl tak, že se jim náhrada nákladů řízení nepřiznává.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. dubna 2024

JUDr. Ing. Filip Dienstbier Ph.D.
předseda senátu